

09.04.2025 ж. № F00029

**Білім беру сапасын
бағалау және мониторинг жүргізу**

АХМЕТОВА АЙГУЛЬ МАКСУТОВНА

Мектеп директоры

Атырау облысы білім беру басқармасының

Атырау қаласы білім бөлімінің

«Жалпы білім беретін Алмалы орта мектебі» КММ

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінің басты мақсаты – сапалы білім беру арқылы бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру. Бұл мақсатқа қол жеткізуде білім беру сапасын үнемі бағалап, мониторинг жүргізудің маңызы зор. Мектеп директоры ретінде мен үшін білім беру процесінің барлық кезеңінде сапаны қамтамасыз ету – басты басымдықтардың бірі.

Білім сапасын бағалау мен мониторинг жүргізу – оқу-тәрбие жұмысының тиімділігін талдау, оқушылардың жетістіктерін анықтау және педагогикалық ұжымның жұмыс нәтижесін сараптау арқылы басқару шешімдерін қабылдауға мүмкіндік береді. Бұл үрдіс тек есеп беру мақсатында ғана емес, керісінше, үздіксіз даму мен жетілдірудің құралы ретінде қарастырылады.

Мақсаты:

Мектептегі білім беру сапасын арттыру мақсатында оқу үдерісін жүйелі бағалау мен мониторинг жүргізу арқылы оқушылардың оқу жетістіктерін, мұғалімдердің кәсіби қызметін және жалпы мектептің даму динамикасын айқындау.

Өзектілігі:

Білім сапасын қамтамасыз ету – заманауи білім беру жүйесінің басты талаптарының бірі. Мемлекеттік стандарттар мен жаңартылған білім мазмұнына сәйкес, оқу нәтижелерін жүйелі түрде бағалау мен талдау – сапалы білімге қол жеткізудің кепілі. Сондықтан бұл тақырып қазіргі білім беру саясатының негізгі бағытымен тікелей байланысты.

Ғылыми-әдістемелік деңгейі:

Жұмыс барысында білім сапасын бағалау бойынша озық тәжірибелер, педагогикалық диагностика әдістері, білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесі, деректерді сараптау мен мониторинг жасау құралдары негізге алынды.

Жаңашылдық деңгейі:

Мектептегі бағалау мен мониторинг жүргізу жүйесіне цифрлық платформаларды енгізу (электронды журнал, онлайн сауалнамалар, Power BI немесе Google Forms көмегімен деректерді талдау), педагогтердің өзін-өзі бағалау дағдыларын дамыту және бағалау нәтижелеріне негізделген дербес дамыту бағдарламаларын жасау.

Әдіснамалық негіз сипаттамасы:

Зерттеу конструктивизм, жүйелілік, рефлексивтік және тұлғалық-бағдарлы тәсілдерге сүйенеді. Мониторинг жүргізу – басқарудың бір бөлігі ретінде қарастырылып, мектеп қауымдастығының барлық мүшелерінің (басшы, мұғалім, оқушы, ата-ана) кері байланысы ескеріледі.

Практикалық маңыздылығы:

Осы жүйе арқылы мектептің білім сапасы бойынша нақты көрсеткіштер алынады, оқу процесіндегі әлсіз тұстар айқындалып, оларды жетілдіруге бағытталған нақты іс-шаралар жасалады. Мұғалімдердің кәсіби дамуын жоспарлау және білім беру қызметінің сапасын арттыруда тиімді шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

Күтілетін нәтиже:

- Мектептегі білім беру сапасы бойынша нақты және өлшенетін көрсеткіштердің қалыптасуы;
- Мұғалімдердің кәсіби біліктілігінің артуы;
- Оқушылардың оқу жетістіктерінің тұрақты өсуі;
- Мектепшілік бақылау мен мониторинг жүйесінің тиімді жұмыс істеуі.

Бағалау критерийлері:

- Оқу жетістіктерінің салыстырмалы талдауы (жылдық, тоқсандық);
- Мұғалімдердің кәсіби даму көрсеткіштері;
- Ішкі және сыртқы бақылау нәтижелері;
- Оқушы мен ата-ана қанағаттану деңгейі;
- Іске асырылған әдістемелік ұсыныстар мен жоспарлардың орындалуы.

Рефлексия:

Білім беру сапасын бағалау мен мониторинг жүргізу – үздіксіз жетілуді талап ететін үдеріс. Директор ретінде бұл бағытта жүйелі жұмыс жүргізудің арқасында мектептің даму деңгейін нақты көріп, басқарушылық шешімдерді дәл қабылдауға болатынына көз жеткіздім. Алынған нәтижелер негізінде мектеп стратегиясына түзетулер енгізіп, барлық педагогикалық ұжымды нәтижеге бағытталған әрекетке жұмылдыру мүмкін болды.

Білім беру жүйесі еліміздің және қазақстандық қоғамның тұрақты экономикалық өсімін қамтамасыз етудің негізгі факторларының бірі.

Білім беру саласының қазіргі кезеңдегі стратегиясы – тез өзгеретін шынайы жағдайларға үнемі бейімдеуге болатын икемді тактикалық іс-қимыл бағдарламасын әзірлеу.

Жаңа жағдайда білім беру жүйесінен, оның сапалы және өмір бойына үздіксіз болуы талап етіледі. Қазақстанның білім беру жүйесінің алдына оқытудың қазіргі уақыттағы әдістері мен бағдарламаларын меңгеру, оқыту сапасын арттыру, сұранысқа ие білім мен дағдыларды беру, қоғамдық сананы жаңғырту, функционалдық сауаттылықты, үштілділікті, сын тұрғысынан ойлауды және басқаларын дамыту міндеті қойылған.

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы елімізде адами капиталды дамытуда сапалы білімге қол жетімділікті қамтамасыз ету арқылы қазақстандық білімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыруды міндет етіп қояды.

Қазіргі таңда ықпал ету философиясының орнына, мектепте екіжақты келісім, бірігушілік философиясы орын тапты және мектеп басқару теориясы мектепшілік менеджмент теориясымен толықтырылып отыр.

Менеджмент теориясы ол жекеше басқару, яғни менеджердің қызметі, яғни оның өзіне деген сыйы, өз қызметкерлеріне сенім артуы және олардың табысқа жетуіне ықпалын тигізуі. Менеджменттің нақ осы бөлігі мектепшілік басқаруды толықтырып отырады. Менеджмент идеясының дамуы, олардың мектеп жағдайларына әсер етуі жеке бір бағыттың пайда болуына әкеледі, ол мектепшілік менеджмент.

Мемлекеттік басқарудың артықшылығының бірі (білімді), ол мемлекеттік білім басқарудың жалпылама бағытқа өтуі. Бұл бағытқа өтудің бірден бір себебі мемлекет пен көпшіліктің ойын біріктіру арқылы ұстаздарға, қатысушыларға, ата-аналарға таңдау еркіндігін беру, яғни оқыту тәсілдерін, оқу ұйымдарын таңдауы. Таңдау құқығы және еркіндік адамды тек білім нысаны етіп қана қоймай, білім ұйымдарын, тәсілдерін, қарым-қатынасты таңдайтын белсенді тұлға етеді.

Білім жүйесінің беделінің арта түсуі, ол білімге байланысты материалдық, қаржылық мәселелердің шешілуі. Ұйымдастырылған білім жүйесінде маңызды болып. Білім жүйесін дамыту бағдарламасы болып табылады. Бағдарлама ұйымдық басқарушылық жоба болып табылады, яғни оның мазмұны мемлекеттік саясаттың, білім жүйесінің қағидалары және жүргізілетін талдаудың жағдайы, білімнің даму болашағы арқылы анықталады. Сондықтан бағдарламаның үш маңызды бөлімдері қарастырылады: талдамалық, білім жүйесінің дамуы мен жағдайы туралы; концептуалды, бағдарлама қызметінің бағыттары мен тәсілдері туралы; ұйымдастырушылық, көрсетілген қызметтің маңыздылығын анықтайды.

«Білім туралы» ҚР Заңында көрсетілген, білімді мемлекеттік басқару жүйесінде келесі қағидалар көзделген, яғни олар жалпы адамдық құндылық, адам өмірі мен денсаулығы, тұлғанаң еркін дамуы; ұлттық тәрбие және отанға деген сүйіспеншілік, яғни тәрбиенің және білім кеңістігінің бірігуі.

Ұлттық тәрбие және дәстүрді сақтау мақсатындағы білім жүйесі, білімнің жалпыға қолжетімділігі, білім жүйесінің бөлімдерге, даму түрлеріне және қатысушыларына үйренуі, білім жүйесінің еркіндігі. Білім орындарының дербестігі: білімді жалпығы ортақ ету, яғни қатысушының ұлтына, тіліне, жынысына, жасына, денсаулық жағдайына, әлеуметтік, тұрмыстық, қызмет беделіне, тұрғылықты жеріне, дініне қарамастан, біліммен қамтамасыз ету.

Білім басқармасы органдары қазір мынадай ұстанымды ұстануда, яғни білім бағдарламаларын барынша азайтып, оның орнына оқу көлемін көбейтіп және белсенді түлектерді дайындауын талап етуде.

Білім жүйесі басқармасының органдары тек біліммен қамтамасыз етуге кепілдік беріп қана қоймай, тұлғаның жеке басының дамуына және өзін өзі тануына барынша жағдай жасайды. Білім жүйесінде мемлекеттік реттеу жасау үшін елімізде мемлекеттік басқарма органдар құрылады.

Қазіргі таңда білімді басқару жүйесін орталықтандыру тиімді, себебі жоғарғы басқару органдары төменгі органдарға функцияларды атқару үшін нұсқау бере алады, яғни федералды органдар жалпы стратегиялық бағыттар ойластырады, ал аудандық және жергілікті органдар қаржылық, кадрлық, материалдық, ұйымның жағдайын қарастырып шешім қабылдай алады.

Жалпылама басқарудың ерекшелігі — мұнда мемлекеттік органдардан басқа жалпылама органдар құрылады, олар ұстаздар, оқушылар құрамы, ата-ана және халық. Олардың басшылыққа қатыса алуы осы мектептегі ұжымның қарым-қатынасының оң болуы және психологиялық климаттың оң болуына әсерін тигізеді.

Мектептегі білім басқармасының беделді қызметтерінің бірі — мектеп кеңесі. Мектептің жоғарғы басқарушы органы конференция, ол жылына кем дегенде бір рет өткізілуі тиіс. Конференцияның атқаратын рөлі өте маңызды: жалпымектептік конференцияда Мектеп кеңесі, оның Кеңесшісі және олардың қызметі мен атқаратын уақыты тағайындалады.

Әр мектеп өз конференциясында «Оқу орны жарлығын» қабылдайды, ол олардың қазіргі жағдайын, әдіс- тәсілдерін, болашақ даму көздерін қарастырады. Осыған байланысты әр мектептің өз жарлығы болуы және олардың бір-бірінен ерекшеленуі мүмкін, бірақ олардың басты бағыты «Жалпы мектептік оқу орындарының мемлекеттік уақытша жарлығымен» анықталады. Мектеп кеңесі осы мектептің даму бағытын, сапалы тәрбиенің болуын және қандай тілде оқытатынын таңдайды.

Педагогикалық жүйеде ең маңызды жүйе қалыптастырушы фактор болып ұстаз бен қатысушылардың, баланың жеке басының өсуіне, өзін-өзі тануы мен дамуына негізделген.

Мектеп мақсаты — бастамалық тәрбиенің негізін қалыптастыру, яғни ол өз ішіне интеллектуалды, эстетикалық, еңбектік, экологиялық, құқықтық және басқа да тәрбиені кірістіреді. Басқарудың ең тиімді түрі болып мектеп басшыларының, ұстаздардың, оқушылардың ортақ мақсатқа жетуі үшін өз ойларын қосып және оның жүзеге асуына ықпал жасау табылады.

XXI ғасыр — бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі. Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, қалыптасуына әсерін тигізеді, әрі өзін - өзі дамытып, оқу - тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Қазіргі заман мұғалімі жаңа технологияны меңгеріп, қолданыста кең пайдалана білуі керек. Жаңа ғасыр мұғалімі шәкірт алдында терең білім, жан-жақты білікті тұлғасымен дараланып қадірленуі тиіс.

Жас ұрпақты тәрбиелеудегі мұғалімге жүктелген міндет жеңіл емес екенін сезініп те, түсініп те отырмыз. Білім беру, оқыту мен тәрбиелеу үздіксіз процесс. Қазіргі кезде білім берудегі мақсат жан — жақты білімді, өнер сүйеге бейім, өзіндік ой - талғамы бар, қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру. Қазіргі заман мұғалімінен тек өз пәнінің терең білгірі ғана емес, тарихи танымдық, педагогика — психологиялық сауаттылық, саяси экономикалық білімділік және ақпараттық сауаттылық талап етіледі.

Бүгінгі таңда жаңа мектепке — қазіргі заманғы мұғалім, білім берудің сапасы мен деңгейін жан — жақты көтерумен жаңаша ойлайтын, оқыту мен тәрбиенің жаңа инновациялық технологияларды күнделікті жұмысында қолдана білетін, білгір иесі болуы керек.

Жаңа ғасыр мұғалімі талапқа сай болып, сапалы әрі сан алуан салиқалы тәрбиелік, білімділік қызметтерді ойдағыдай атқара білгенде ғана ұстаздық мақсатына жетеді.

Жаңашыл ұстаздың ең басты қасиеті инновациялық әдіс-тәсілдерді жетік меңгерумен қатар, оны орынды қызметінде қолдана білуі аса маңызды. Жалпы, білім бәсекесінде шек жоқ, Сухомлинскийдің «Мұғалім өзінің ізденісін тоқтатқанда, оның мұғалімдік қасиеті жойылады» деп атап көрсеткеніндей, күнделікті сабақ және тәрбие жұмыстарында шарқ ұрып ізденбей оң нәтижелерге қол жеткізуі мүмкін емес.

Өскелең заманға сай балалардың интеллектуалдық дәрежесінің күннен күнге артуына байланысты білім саласында қызмет істеу барған сайын күрделілене түсуде. Сондықтан да бала тәрбиелеудің, педагог болудың қиындығы мен жауапкершілігі артады.

Ұстаз жаратылысынан өзіне айтылғанның бәрін жете түсінген, естіген және аңғарған нәтижелерінің бәрін жадында ұстайтын аңғарымпаз, қиын сәтте тың шешімдер таба алатын тұлға болуы тиіс.

Жас маманның кәсіби құзыреттілігі рухани жағынан дамыған, педагогикалық құралдардың барлық түрін меңгерген, өзін әрдайым кәсіби тұрғыдан жетілдіріп отыратын шығармашыл тұлға болуында.

Сонда ғана ол баланың табиғатындағы туа біткен қасиеттерді айқындай алады. Өйткені әр баланың бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерді ашу сол педагогтың еншісіндегі іс. Егер педагог шығармашыл болса, ол тәрбиелеген бала да шығармашылық әрекеттерге бет бұрады.

Белсенділік, отансүйгіштік, бастамашылдық ең бірінші педагогтың өз бойынан табылуы қажет. Ондай педагог балалардың танымдық қызығушылығын арттыра отырып, қоршаған ортаны тануына кеңінен жол ашады. Білік бесіктен басталады. Сәбилер мен бүлдіршіндер үшін алтын бесік – мектеп. Ол – үлкен өмірге жетелеп апаратын алтын көпір.

Балаға деген сүйіспеншілік пен жан жылуы жоқ жерде кішкентай періштелерді педагог өзіне баурап алуы мүмкін емес. Құпияға толы балалар әлемімен бірге өмір сүру мені қуанышқа бөлейді.

Білім мен ақпарат үстемдік құрған қоғамда білім беру жүйесі инновациялық экономиканың негізгі бөлігі болып табылады. Қатаң талаптары қалыптасып келе жатқан инновациялық экономика қай салада болса да, бүгінгі маманның құзыреттілігін, яғни өз саласы бойынша ой-пікірінің қалыптасуын, кәсібилігін, өмірдің өзгермелі жағдайына бейімділігін, оған сай өз білімін пайдалану ғана емес, оны қажеттікке қарай толықтырып отыруды талап етеді.

Жас мамандардың кәсіби құзыреттілігін арттыруға жұмыс орнының және оқушылардың, заман ағымының әсері ерекше болып табылады.

Құзыреттілік дегеніміз жеке тұлғаның теориялық білімін оқу процессінің барысында практикалық тәжірбиесімен ұштастыра отыра, жаңа жұмыс орнында білім беруге даярлығы мен қабілеті.

Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес жеке тұлғаның танымға, ойлауға қатысын және әрекетке, белгілі мәселелерді ұсынып, шешім жасауға, оның барысы мен нәтижелерін талдауға, ұдайы түрде ұтымды түзетулер енгізіп отыруға деген икемділігінің белсенділігінен көрінеді.

Жас маман өз ісінің шебері, жақсы мұғалім болу үшін мамандығына қажетті қабілеттерді және жалпы әлемдік мәдениетті, өз елінің мәдениетін, қарым-қатынас мәдениетін, тіл мәдениетін игеріп, интеграциялық үрдістерді меңгеріп, әлемдік білім кеңістігінің өресінен шыға алуға талпынуы керек.

Мұғалім қоғам талабына сай өзін-өзі үздіксіз тәрбиелеп отыратын, ортамен, адамдармен, балалармен, қарым-қатынасқа тез түсе алатын, ұйымдастырушылық қабілеті жоғары, тәжірибесі мол, т.б. қасиеттерді жинақтағанда ғана оның бойынан кәсіби құзыреттілігі анық байқалып тұрады.

Кәсіби құзыреттіліктің негізі оқу орнында теориялық және практикалық дайындық барысында қаланады. Осы үрдісте педагогикалық практика үлкен рөл атқарады. Ал практика нәтижесі студенттің кәсіби қызметке дайындығын көрсетеді. Ол педагогикалық оқу орнындағы оқу-тәрбие үрдісінің басты бір бөлігі болып табылады да, болашақ мұғалімдердің теориялық дайындығы мен практикалық ісәрекетін біріктіруін қамтамасыз етеді. Педагогикалық практиканы өту кезінде студенттің педагогикалық іскерлігі мен дағдылары жылдам қалыптасады. Оның шығармашылық және педагогикалық құбылыстарды зерттеуге деген қабілеті дамиды, педагогикалық шеберліктің негіздері қаланады.

Құзыреттілікті қалыптастыру – білім беру саласының өзекті мәселесі. Күн сайын адамға көптеген ақпарат тасқыны келеді. Ал оқу мазмұны мен оқыту әдістері ескі сарында қалып қоюда. Сондықтан білім берудегі әлеуметтік қажеттілік пен ол қажеттілікті қанағаттандырудың арасындағы қарама – қайшылық білім беру саласының дағдарысына әкеліп соғуда. Сол себепті мектеп мұғалімдерінің әдістемелік шығармашылығын дамытуды педагог-мамандардың біліктілігін жетілдіру жүйесінде ұйымдастыруды олардың кәсіби құзыреттілігі кезінде жүзеге асыру қажеттігі туындайды.

Құзыреттілік тәсіл идеясы – «қоғамға қандай, жеке тұлғаға қандай білім қажет және ол қоғамның қандай қажетін өтей алады» деген сұраққа жауап береді. Мұғалімнің құзыреттілігін қалыптастыру – бүгінгі білім беру саласының

өзекті мәселелерінің бірі.

Құзырлылық тәсіл, білім сапасын арттыруды дәстүрлі тәсіл мен білім мазмұнын ұлғайту арқылы шешудің арасындағы қарама-қайшылықтан туындаған дағдарыстан шығудың бір жолы деп қарастыруға болады. Бұл тәсіл білім берудің нәтижесіне басты орын береді. Оның сапасы алған білімнің көптігінен емес, сол білімді қолдана білумен маңызды.

Мұғалімнің басты рөлі – тұлғаның жеке дамуына негізделген, жан-жақты зерттелетін, сараланған білім беру үлгісінің басым бағыттарын айқындау, нәтижесінде еліміздің әлемдік өркениетке негізделген білім саясатының стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыру.

Кәсіби бағдарлану мен кәсіби анықталу, соған байланысты іс-әрекетті саналы өзіндік реттеу мәселелерінде дәстүрлі және диагностикалық зерттеуді қолдану, психологиялық, педагогикалық, практикалық кеңес беруді, мамандыққа дайындауды, еңбек субъектісі ретінде болашаққа бағыт-бағдар беруді кеңінен қолдануды күшейтіп негіздейді.

Қазіргі қоғамда жоғарғы сынып оқушыларының кәсіби іс-әрекет пен мамандық таңдауға саналы дайындығының ішкі субъективті факторын зерттеу қажеттілігі психология ғылымы үшін әрқашан маңызды болып табылады.

Білім беру нәтижесі екі тұрғыдан қарастырылады:

1. Нақты білім беру жүйесі арқылы алынатын және білім беру стандарты формасында тіркелетін нәтиженің бейнесі. Қазіргі замандағы білім беру стандарттары оқытудың белгілі бір курсың өту үстіндегі адамның тұлғалық сапасына оның білімі мен икемділігіне қойылатын талаптарды қамтиды. Стандарттың мазмұны әлеуметтік мәдени тәжірибенің идеалды формада сақталатынына әлбетте қол жететін көрінісі екені мәлім.

2. Білім беру нәтижесі бұл белгілі бір білім беруші жүйеде оқытудан өткен адамның өзі. Қазіргі жағдайда еңбек нарығында экономиканы қайта құруда жастардың кәсіптік дайындығының кәсіптік шеберлігінң деңгейі, сәттіліктің кепілі бола алады. кәсіптік оқу орнында оқу процесін іске асыру педагогтың саналы іс-әрекет жасау қабілетіне байланысты. Іс-әрекеттің бұл кезеңі педагог құзіреттілігінен шешіледі.

Білім беру ақпараты – белгілі бір кәсіп саласы не мамандық бойынша оқушыларға ғылыми-техникалық білім, практикалық дағды беріп, кәсіптік шеберлікке баулу. Кәсіптік әлеуметтік ортаның ережелері мен нормаларын орындауға үйрету. Педагогикалық коммуникация тәсілдері арқылы оқушыларға кәсіптік білім беру мен тәрбиелеуде құрал-жабдықтар арқылы оқытудың әдістерін қолдану қажет.

Кәсіптік мектептерде кәсіби білім беру дегеніміз – инженер-педагогтық ұжым мен оқушылардың бірлескен іс-әрекеті олардың теориялық білім негіздерін, практикалық қабілеттері мен кәсіби дағдыларын қалыптастыру. Сонымен қатар, белгілі бір кәсіп саласы талап етіп отырған біліктіліктер деңгейін қалыптастыру.

Оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер олардың қолдануы оқу идеяларында немесе тәлімгерлік әріптестерінің қолданысында талқыланады.

Тәлімгерлік үрдісінің маңызды сипаттамасы оқыту негізіндегі тәліп пен тәлімгердің арасындағы орнаған сенімді қарым-қатынас пен тәлімгердің бойында белсенді тыңдау, тәжірибені жетілдіру үшін негізгі сұрақтарды қалыптастыру секілді дағдыларды қалыптастыру болып табылады.

Білімін тұрақты көтеріп отыру – мұғалімдердің құқықтары әрі міндеттері, білім беру жүйесінің тұрақты дамуының кепілі, Мемлекеттің дамуының құралы болып табылады.

Мұғалімнің кәсіби құзіреттілігі-оның жан-жақты білімінен ұстаздық шеберлігімен, оқытудың жаңа әдістерін меңгерумен өлшенеді. Мұғалім қаншалықты білімді, шығармашыл болса, оның құзыреттілік аясы да соғұрлым кең болмақ.

Жаңа ғасыр, жаңа мыңжылдықтың бастауында қоғам алдына қойылған негізгі міндеттердің бірі халқымыздың руханилық дәстүрлерін кеңінен дамытып, жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылады. Сонымен қатар өз еліне адал, халқын қастерлейтін, білімді, саналы, рухани құндылықтарды бойына толық қалыптастырған қоғамда өз орнын таба білетіндей бағыт берудің қажеттілігіне басты назар аударылуда.

Ұлттық тәрбиенің адамгершілік ұстанымдары қоғам дамуының кең көлемдік, әлемдік мәселесі ретінде қарастырылуда қазақ халқы тәрбиесінің өне бойынан табылады.

Ғылыми-техникалық прогресті жеделдету шығармашылық дамыған ақыл-ойдың саны мен сапасына, олардың ғылымның, техниканың және өндірістің қарқынды дамуын қамтамасыз ете алу қабілетіне, қазіргі кезде халықтың зияткерлік әлеуетін жақсартуға байланысты болады.

Шығармашылық барған сайын мамандандырылуда, ал жаратушылар, адамзат мәдениетінің сол ағашының алыстағы бұтақтарында отырған құстар сияқты, жер бетінде өте алыс және бір-бірін әрең естиді және түсінеді. Олардың көпшілігі өздерінің ашылыстарын сенімге алуға және олардың жемістерін күнделікті өмірде қолдануға мәжбүр, біреу капиллярлық субұрқақ қалам, сыдырма мен видео ойнатқыш ойлап тапқанын білмей.

Сонымен, психиканың меншігі ретінде когнитивті функционалды артықшылық белгілі бір дәрежеде барлық қалыпты, генетикалық кемшіліктерсіз, ақыл-ойдың төмендеуіне әкеледі, адам популяциясының өкілдері.

Бірақ адам мәдениетінің көптеген салаларында кәсіби шығармашылыққа қажетті КРІ деңгейі адамдардың көпшілігін кәсіби шығармашылықтан тыс қалдырады. Бірақ адамзат мұнда «әуесқойлық», «бос уақыттағы шығармашылық», көпшілік үшін қол жетімді жерлерде әуесқойлық түрінде шығудың жолын тапты. Шығармашылықтың бұл формасы дерлік барлығына және барлығына қол жетімді: тірек-қимыл аппараты зақымданған балалар мен психикалық аурулары бар адамдар, сонымен қатар монотонды немесе өте күрделі кәсіби қызметтен шаршаған адамдар.

Бәсекеге қабілетті педагогтың кәсіби мүмкіндігі оның бойындағы өзін-өзі дамытып отыру дайындығына тікелей байланысты. Бұл мәселеге әлеуметтік-педагогикалық тұрғыдан келу үшін мұғалімнің субъект ретіндегі алдына қойған міндеттерін орындауға деген әзірлік деңгейіне көз жеткізу қажет.

Әрине, кәсіби өсуі жеке тұлға ретіндегі ерекшелігіне әбден қатысты. Сондықтан бұл жерде даралық-тұлғалық қалыптасу, іскерлік-әдістемелік жетілдіру, кәсіптік-пәндік білімін толықтыру компоненттерінен өз қажеттілігін тани алу мүмкіндігі туады.

Бұл жердегі «өз қажеттіктерін сезіну» — кәсіби қызметтің негізі. Өйткені, ол өзінің әлеуметтік бар мүмкіндігін дамытудың жолдарын білу деген. Кәсіби құзіретті маман осы ақпараттық қоғамнан қалыспай, жедел ойлаушы, жедел шешім қабылдаушы, ерекше ұйымдастырушылық қабілетті, нақты бағыт — бағдар беруші болып шығуы — бұл қазіргі заманның талабы.

Бәсекеге қабілетті педагог — бұл қай кезде де ең алдымен кәсіби деңгейі жоғары, интеллектуалдық, шығармашылық әлеуеті мол тұлға.

Ол оқытудың жаңа технологияларын өмірге ендіруге дайын, оқу-тәрбие ісіне шынайы жанашырлық танытатын қоғамның ең озық бөлігінің бірі деп ссептеледі. Әрбір педагог тұлғаның танымдық қабілеттерін дамытып өздеріне деген сенімін арттырып, істеген іс-әрекеттерінен жағымды эмоциялар алатындай дәрежеге жеткізуі керек.

Педагог:

1. шәкіртіне сенім көрсету;
2. шәкіртіне мақсаты мен міндетін белгілеуге көмектесу;
3. шәкіртінің шет тілін оқуға деген ішкі қызығушылығына мән беру;
4. шәкірті қиындыққа кездескенде кеңес беретіндей тұлға болу;
5. шәкіртіне ұялмай өз пікірін айта алуға көмектесу;
6. Әрбір шәкіртінің сезімі мен көңіл толқуларын түсініп, ыңғайлы жағдай жасау сияқты қағидаларды басшылыққа алуы тиіс.

Қазақстандық білім беруді жаңғырту тәрбиені білім берудегі маңызды басымдық ретінде оқыту мен дамыту процесіне кіріктірілген педагогикалық іс-әрекеттің құрамдасы болуын көздейді.

Оқытудың өмірмен байланысының күшейтілуі оқыту әдістерінің тәрбиелік ықпалын күшейту туралы, тәрбие және білім беру жұмыстарының бірлігі жайындағы мәселені алдыңғы орынға шығаруда.

Тұлғаны қалыптастыру – өзін-өзі ұйымдастыру, отбасы және қоғамдық тәрбиелеу мен ағартудың ұзақ, табанды және мақсатты процесінің нәтижесі.

Тәрбиенің басты міндеті – оқушыларда азаматтық жауапкершілігі мен құқықтық өзіндік санасын, руханилығы мен мәдениетін, ынталылығын, дербестігін, толеранттылығын, қоғамда табысты әлеуметтену қабілеттілігін қалыптастыру.

Заманауи оқу бағдарламалары мазмұнының айтарлықтай тәрбиелік әлеуеті бар. Оның іске асырылуы оқушыларға адамгершіліктің, патриоттықтың, руханилықтың, азаматтық және гумандықтың шынайы үлгісін ұсынатын оқу материалының мазмұнын мақсатты іріктеуге байланысты. Сабақтағы оқу пәнінің мазмұны – оқушы тұлғасының құрылымына әсер ететін күшті құрал. Алайда, білім алушылардың санасына баянды, берік білім негізінде тұтас қабылдау арқылы жеткізілген жағдайда ғана мазмұн тәрбие құралы бола алады.

Жүйелі білімді және олар арқылы сенім мен көзқарастар жүйесін қалыптастыруға ықпал ететін пәнаралық байланыстарды, кіріктірілген курстарды кеңінен қолдану керек. Өскелең ұрпақты патриоттық рухта тәрбиелеу процесінде адамгершілік сезімдерді қалыптастыруға көмектесетін, тұлғаның құндылықты бағдарын қалыптастыратын – тарих, мәдениет бойынша материалдар жеткілікті қолданылмайтынын атап көрсету қажет.

Жастарға қазіргі заманғы іс-әрекет принциптері мен өзекті проблемаларында өткеннің прогрессивті, гумандық идеяларының тарихи тамыры бар екендігін көрсетудің маңызы зор.

Негізгі әлеуметтік институт – отбасының өзінің тәрбиелік қызметін орындауы жеткілікті емес. Көбінде ата-аналар мен балалар арасындағы қарапайым рухани жылулық жетіспейді. Соңғы жылдары мектептің тәрбиелік қызметі төмендеді. Әр баланың бойында адамгершілік, қайырымдылық, азаматтық, еңбекке шығармашылық қатынас, тіршілік атаулыға ұқыпты қарау, өз халқының мәдениетін сақтау қасиеттерін тәрбиелеу – мектептің педагогикалық ұжымы басшылыққа алуы қажет және оқу-тәрбие жүйесі толығыуы тиіс басты құндылықтар.

Заманауи жағдайларда білім беру мекемелеріндегі тәрбиені дербес түр ретінде емес, кез-келген педагогикалық қызметке тән іс-әрекет ретінде қарастыру қажет. Оқу процесінің тәрбиелік бағыттылығын арттыру қажеттілігіне орай, мектептегі оқу пәндерінің тәрбиелік бағыттылығын күшейту бойынша мектеп мұғалімдері үшін нақты практикалық басшылықтар, құралдар, әдістемелік ұсыныстар қажет.

Сондықтан, әдістемелік ұсыныстардың мақсаты – тәрбие процесін білім берудегі маңызды басымдық ретінде жетілдіру және қазіргі мектептегі оқу процесінің тәрбиелік бағыттылығын күшейтуге ықпал ету.

Қазіргі кезде басымдықтар мен әлеуметтік құндылықтар алмасып отыратындықтан оқу процесі үнемі жетілдіруді талап етіп отыр: ғылыми-техникалық прогресс көбінесе адамның үнемі өсіп отырған қажеттіліктерін қанағаттандыруына қол жеткізетін, тұлғаның рухани байлығы дамуына жауап беретін өндіріс деңгейінің құралы ретінде сезіледі.

Білімдену процесінің ажырамас бір бөлігі диагностика болып табылады. Диагностика жәрдемімен белгіленген мақсат, міндеттердің табысты орындалуы анықталып барады. Ол болмаған жерде дидактикалық процесті тиімді басқару мүмкін емес. Диагностика – бұл дидактикалық процестің нәтижесін анықтау.

“Диагностика” түсінігінің мәні “білім, ептілік және дағдыларды тексеру” түсінігімен салыстырғанда едәуір тереңдеу әрі кең. “Тексеру” нәтиженің тек көрсеткіштерін ғана аңдатады, не себептен болғаны жөнінде дерек бермейді. Ал диагностикалауда нәтиже өзіне қол жеткізген әдіс – тәсілдермен бірге қарастырылады, дидактикалық процестің бағдар – бағытын, ілгерілі не кері қозғалысы анықталады.

Диагностика өз ішіне бақылау мен тексеруді, бағалау мен бағаны, жинақталған статистикалық деректер талдауын, дидактикалық процестің жүрісін, бағытын және жобалауын қамтиды.

Диагностикалаудың маңызды бөлігі—бұл қадағалау. Қадағалау—білім, ептілік және дағдыларын игерілу процесіне бақылау қоюды аңғартады. Қадағалау тексерулерден тікелей құралады.

Тексеру – бұл білім, ептілік және дағдыларды игеру барысын бақылау үшін жүргізілетін әрекет – қимылдар жүйесі.

Мән—мағыналық тұрғысынан бақылау, қадағалау кері байланыс түзуді қамтамасыз етеді, яғни оқушылардың оқу әрекеттерінің нәтижесі жөніндегі мәліметтерді алу мүмкіндігін ашады. Оқытушы өз шәкірттерінің қай білімді қандай деңгейде игергенін, жаңа ақпарат қабылдауға қаншалықты дайын екендігін анықтайды.

Сонымен бірге оқушылардың өзіндік оқу жұмыстарының сипаты мен сапасын байқастырады. Қадағалау нәтижесінде мұғалім өз оқу жұмыстарының қаншама дәрежеде жемісті болғанын, педагогикалық процесс мүмкіндіктерін оқыту—оқу мақсатында қай деңгейде пайдаланғанын сарапқа сала алады.

Бақылау, қадағалау кезінде оқушының өзі де өз оқу жұмыстарының нәтижесі бойынша ақпарат алады.

Бұл оған білім игеру барысында қандай жетістіктерді қолға түсіргенін, сонымен бірге өз кемшіліктері мен олқылықтарының пән бағдарламаларының қай тұстарымен байланысты болғанына көз жеткізеді. Тұрақты да бірізді қадағалаудан оқушының тәртібі жақсарады, белгілі жұмыс қарқынына үйренеді, ұнамды мінез, ерік сапаларын дамытады.

Білім мен дағдыны бақылау мен бағалаудың маңызы мен міндеттері.

Оқушылардың оқу материалын меңгергенін тексеру және бағалау – оқыту нәтижелерін бақылау, оқу процесінің әр түрлі кезеңіндегі оқушылардың танымдық іс-әрекетін басқару.

Білімді тексеру және бағалау оқушының білім алуына көмектесіп, оның және мұғалімнің білім сапасы жөнінде сандық мәлімет береді. Мұғалім оқушының білім деңгейінен хабар алып, оның танымдық жұмысын ұйымдастыруға негіз жасайды.

Мұғалім өз жұмысындағы жетістіктер мен кемшіліктерге баға беріп, жұмыс әдістерін толықтырып, түзетіп, жеке оқушылармен жұмыстың жолдарын және құралдарын тауып, бағдарламалық білімдердің меңгерілуі деңгейін анықтайды.

Оқушы тақырыпты қаншалықты деңгейде меңгергенін ұғады. Егер білімді тексермесе, онда оқушы өз білімін терең, жан-жақты және дұрыс бағалай алмайды. Оқушы баға алған соң өзінің мектептегі, үйдегі жұмыстарын жетілдіруге, жақсы сапаларын дамытуға, білім, іскерлік, дағдыларындағы кемшіліктерді жоюға мүмкіндік алады.

Білім, іскерлік және дағдыларды тексеру және бағалау тәрбиеге де ықпал етеді. Оқушылардың өз оқулары, табысы, сәтсіздіктері туралы ой-пікірлері қалыптасып, қиындықты жеңуге ұмтылады. Баға оқушының өзі туралы ойына қозғау салады.

Білімді тексеру және бағалаудың мемлекеттік маңызы бар. Мектептің, мұғалімдер ұжымының жұмысын білімді басқару органдары оқушылардың үлгеріміне қарап бағалайды. Мектеп әкімшілігі, қалалық, аудандық, облыстық білім беру ісін басқару органдары, Білім және ғылым министрлігі оқушылардың білімдерінің сапасын, мектеп және мұғалімдердің жұмысының жетістіктерін және кемшіліктерін білу үшін бақылау және тексеру жұмыстарын береді.

Білімді тексеруге қойылатын талаптар:

- тексерудің және бақылаудың жүйелілігі, тұрақтылығы, міндеттілігі. Бұл талапты орындамау оқушылардың оқуға деген қатынасын нашарлатып, білімнің сапасына кері әсер етеді;

- әрбір оқушы өзінің білімінің, іскерлік дағдысының бағаланатынын түсіну керек. Егер білімді тексеру және бағалау оқыту процесінің құрылымына тұрақты түрде енсе, онда оқушы мұғалімнің сұрақтары мен тапсырмаларына жауап беруге дайын болады.

- оқушылардың білім, іскерлік және дағдылары мемлекеттік оқу бағдарламаларына сәйкес тексеріледі. Бағдарламаны меңгеру - білімді бағалаудың негізгі өлшемі. Мұғалім оқушының қосымша біліміне, оқыған қосымша әдебиеттеріне кеңес, нұсқау, беріп, баға қоймайды.

- оқушылардың теорияны және фактілерді білуін тексеру және бағалау арқылы, білімдерінің жалпы және ақыл-ой дамуына, жеке тұлғалық сапаларын қалыптастыруға ықпалын, оқуға әсерін білу;

- білім, іскерлік, дағдыларды түрлі тәсілдер арқылы тексеру;
- байқалған кемшіліктерді оқушының өзі түзетуі;
- мұғалімнің оқушыларды білімдерін бақылап, бағалауға, кемшіліктерді жоюдың әдістемесі мен тәсілдерін білуге үйретуі;

- бағаны әділ қойылуы;
- оқушының өзін-өзі және басқаны бақылауы және бағалауы;
- әр тақырыпты оқудың нәтижесіне мұғалімнің және оқушылардың баға беруі;

- бақылау-бағалау процесінің әрбір баланың оқу үлгерімінің төмендемеуіне, көңіл-күйінің жақсы болуына көмектесуі.

3. Оқушылардың оқу жұмысын күнде бақылап отыру. Бұл әдіс арқылы мұғалім оқушылардың тәртібін, білімді қалай қабылдайтынын және түсінетінін, тәжірибелік іскерлік және дағдыларға машықтандыру кезінде өз бетімен атқара алатын жұмыстарын, оқуға икемділігін, қызығушылығын, қабілетін, білімді жүйелі алуын қадағалайды. Бақылау мәліметтеріне сүйеніп, мұғалім оқушылардың жеке ерекшеліктерін анықтап, оларды өз жұмысында қолданып, оқушылардың білімдерін дұрыс тексеруге және бағалауға мүмкіндік алады.

Тексерудің негізгі әдісі – мұғалімнің оқушылардың іс-әрекетін жүйелі түрде бақылауы. Бөлшектерді дұрыс құрастыру, аспаптар мен қондырғыларды дұрыс қолдану, мектеп жанындағы учаскеде тәжірибені дұрыс жүргізу бағаланады.

Тәжірибелік жұмыс мазмұнына жетіспейтін жабдықтарды, материалдарды құралдарды өз бетімен табу, теорияны оқу және қайталау, жұмыс орнын ұйымдастыру, техниканы және технологияны есептеу, қондырғыларды жинақтау және өзірлеу, экспериментке, жұмысқа керекті құралдар әзірлеу, эксперимент өткізу, құрастыру жұмыстарын жасау, қауіпсіздік техникасын, еңбек гигиенасын сақтау, есеп жазу, еңбек тәртібі енеді.

Әр оқушының тегі, аты-жөнінің тұсына жұмыс түрлерінен алған бағалары қойылады, әрбір жұмысқа берілген бағадан қорытынды баға шығарылады. Мұғалім жұмыс кезінде жіберілген кемшіліктерді айтып, әр оқушыға дер кезінде, нақты көмек береді.

Машинамен тексеру әдістері. Кейбір мектептерде білімді автоматты түрде тексеретін сыныптар болады. Демонстрациялық үстелде сұраққа дұрыс жауап берілсе, қызыл шырақ жанады. Мұғалім оқушының біліміндегі кемшіліктерді біліп отырады. Кейбір мектептерде тексеруші оқу машиналары қолданылады. Машинада бірнеше сұрақтардың жауаптары болады. Машина 3-5 жауаптың біреуінің дұрыс екенін хабарлап, оқушы қате жауап берсе, белгі бермейді, немесе жауаптың қате екенін айтады. Оқу процесіне электрондық-есептейтін техникалар, компьютерлер көптеп енгізілуде.

Оқушы пәндер бойынша тақырыптарды қалай меңгергенін тексере алады.

Өзін-өзі бақылау әдістері. Өзін-өзі бақылау әдістері - оқушылардың оқу жұмысының маңызды элементі. Үй жұмысын оқушының өзі тексеретін тәсілдері: Оқулық мәтінін оқып, оның жоспарын құру, ол жоспармен мәтіннің негізгі ойын айтып беру, әр тақырып соңында бақылау сұрақтарымен жұмыс істеу, мәтін бойынша сұрақтар құрастырып, оған жауап беру.

Оқушылардың үй жұмысын тексеру – бастауыш мектептегі негізгі

әдістердің бірі. Күнбе-күнгі тексеру жақсы нәтиже береді. Бұл әдіс арқылы мұғалім меңгерілген білімнің сапасын бақылап, оқушылардың біліміндегі кемшіліктерді анықтап, келесі сабақтардың жоспарларына түзету енгізеді. Дәстүрлісі және тиімдісі – оқушылардың үй жұмыстары орындалған дәптерлерді тексеру. Оқу үлгерімі нашар оқушылардың дәптерлерін үнемі тексеріп, жақсы оқитын оқушылардың дәптерлерін кейде тексеруге болады. Кейде сабақтың соңында үй жұмысын тез тексеруге болады, ол үшін оқушылар жаттығу жазып, немесе шағын өздік жұмыс орындап жатқан кезді пайдаланған дұрыс.

Оқушылар тек дұрыс жауапты айтады, мұғалімнің қате жауаптарды талдауға уақыты жетпейді. Сондықтан осындай тексеруден кейін нашар оқушылармен жұмыс істеледі.

Жетістікті тестілеу - бақылаудың әділ әдісі, соңғы уақытта бастауыш сатыға көптеп еніп жатқан тест. Тест ағылшын сөзі, қазақшасы сынақ, тексеру. Тестілеу - білімді меңгеру деңгейін анықтау үшін қолданылатын тапсырмалардың жиынтығы. Үлгерім тестілері жетістікті тестілеу - оқушының оқыту және тәрбие арқылы қандай деңгейге жеткенін анықтау.

Дұрыс құрылған тестілер көптеген талаптарды қанағаттандырып, оларды орындауға көп уақыт кетпейді, сұрақтары қысқа, нұсқа болады.

Тестілердің түрлері:

- Ақыл-ой қабілетін, дамуын тестілеу.
- Арнайы қабілетті тестілеу.
- Үлгерімді, тәрбиелікті анықтауға бағытталған тестілер.
- Жеке сапаларды есті, ойлауды, мінезді анықтауға арналған тестілер.

Үлгерім тестілерінің қорытындысы оқушылардың даму деңгейін толық сипаттамайды.

Тест құрастыруға қойылатын талаптар:

- білім стандартына сәйкестігі;
- қате жауаптарды енгізу;
- дұрыс емес жауаптардың шындыққа жақын болу керек;
- дұрыс жауаптарды қате жауаптармен бірге беру;
- бір сұрақ жауабының басқа сұрақтарға жауап беруге көмектеспейді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Білім - адамның әлеуметтенуі басталады, оның қоғамдағы дербес өмірі басталады. Мүмкін жеке тұлғаның болашақ тағдыры, оның мемлекет өміріндегі алатын орны, басымдықтары мен ішкі ережелері білімге байланысты. Осыған байланысты мемлекеттің бірінші кезектегі міндеті - білім берудің ең жақсы сапасын қамтамасыз ету. Сапасын жақсарту үшін ақшаңызды да, уақытыңызды да аямауыңыз керек, себебі бұл болашақ үшін жұмыс. Елдің әл-ауқаты оның тұрғындарының білімділігі мен біліктілігіне тікелей байланысты.

Білім беру мекемесін басқару мәселесін шешу ізгілендіру мен демократияландыруға, адам құқықтары мен бостандықтарын қорғаудың рөлі мен маңыздылығының артуына, нарықтық қатынастардың дамуына, басқарудың жаңа әлеуметтік құрылымдары мен формаларының қалыптасуына байланысты салмақ түсуде. Сондықтан бағыныштылардың қызметіне тиімді әсер ету үшін қазіргі заманғы көшбасшыға басқарудың психологиялық негіздерін терең түсіну қажет. Бұл механизмдер әлі де жақсы түсінілмегенімен, бұрыннан бар ғылыми зерттеулердің нәтижелері басшының ұйым мүшелерінің ұйымның өнімді жұмысына қызығушылығын қалыптастыруға жағдай туғызу қабілетін едәуір арттыруы мүмкін.

Қорытындылай келе, білім беру сапасын бағалау және мониторинг жүргізу – мектептегі оқу үдерісінің тиімділігін арттыруға бағытталған маңызды құралдардың бірі. Мұндай жүйелі жұмыс мұғалімдер мен оқушылардың жетістіктерін бақылап, талдап, оқу процесін үнемі жетілдіруге мүмкіндік береді.

Мектеп директорының басқаруындағы мониторинг жүйесі білім беру сапасын анықтау мен арттыру үшін маңызды стратегиялық шешімдер қабылдауға негіз болады. Бұл тек мектептің ішкі процестерін бақылау емес, сонымен қатар мектептің сыртқы стандарттарға сәйкестігін қамтамасыз ету мен білім беру саясатын жүзеге асыруға ықпал етеді.

Мониторинг нәтижелері мектептің оқу-тәрбие процесіне тиімді түзетулер енгізуге, оқушылардың білім сапасын арттыруға және мұғалімдердің кәсіби дамуында жаңа мүмкіндіктер қалыптастыруға жол ашады. Мұғалімдер мен оқушылардың даму динамикасын үнемі бақылап, талдау жүргізу арқылы біз білім беру сапасын жақсартып, мектептің әлеуетін толық ашуға мүмкіндік аламыз. Әрі қарайғы кезеңдерде білім беру сапасын мониторингтеу процесінің тиімділігін арттыру үшін заманауи технологиялар мен әдіс-тәсілдерді кеңінен қолдану қажет. Сонымен қатар, барлық педагогикалық ұжымды осы үдеріс бойынша бірлесіп жұмыс жасауға шақыру маңызды, себебі тек бірлескен күш-жігер арқылы ғана жақсы нәтижеге қол жеткізуге болады.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- Қазақстан Республикасының «Білім беру туралы» Заңы. – А., 1992. 1999, 2007.
- Барлық білім беру ұйымдарында оқыту процесінің тәрбиелік құрамдасын күшейту жөніндегі үлгілік кешенді жоспары / Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 29 маусымдағы № 873 Қаулысы // ресми мәтін. – Астана, 2012.
- Садуова Ж.Н. Жаңа педагогикалық технологиялар арқылы болашақ мұғалімдердің кәсіби бағыттылығын қалыптастыру
- Орта білім берудің мазмұны: Дәстүрлер мен өзгерістері халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция мақалаларының жинағы. Астана қ.
- Арсланбекова С.А. Мұғалім қызметінің тиімділігін арттыру мүмкіндігі туралы - Заманауи мектепте білім беру - 2014.
- Delia, V. Инновациялық педагогика жүйесіндегі заманауи технологиялар мен әдістер: халықаралық конференция материалдары / В. Делия. - М.: Де-По, 2012.
- Задорина, О.С. Мұғалімнің жеке даралығы [Электрондық ресурс]: SPE-ге арналған оқулық / О.С.Задорина. - 2-ші басылым, өшірілді. - М.: Юрайт баспасы, 2017 ж.
- Мұғалімге арналған нұсқаулық. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2015 ж.
- Egan,G.(1998).The Skilled Helper. A Problem Management Approach to Helping (6th ed.)(Квалифицированный помощник. Подход к управлению проблемами для оказания помощи).Brooks Cole.
- Александер Р. Диалогическое преподавание: переосмысление бесед в классе. Кембридж: Дайалогос УК,2004.- 48с.
- Белгібаева Г.Қ., Мағзұмова Н.Қ. Мектепшілік басқарудың педагогикалық жүйесінің ерекшеліктері // Білім әлемінде. — 2012. — № 6. — 34–37-б.
- Бурков В.Н., Коргин Н.А., Новиков Д.А. Введение в теорию управления организационными системами — М.: Либро- ком, 2009. — С.
- Загвязинский В.И., Атаханов Р. Методология и методы психолого-педагогического исследования: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. — М.: Изд. центр «Академия», 2005. — С.
- Новиков Д.А. Теория управления организационными системами. — М.: МПСИ, 2005. — С.584

Музыкалық тәрбие берудің маңызы

АШИМОВ ҚАНАТ АДІЛХАНОВИЧ

Алматы қаласы, Жетісу ауданы

№148 мектеп гимназияның

музыка пәні мұғалімі

Әсем ән мен тәтті күйден, өнер атаудан ләззат алып, адамгершілік биік мұраттарға ұмтылады. Оқушылардың музыканы қабылдауы негізінен мектептегі музыка сабағында қалыптасады. Мектептегі музыка сабағының мақсаты рухани дүниесі жан-жақты дамыған, салауатты өмір салтын берік ұстаған өз халқының өнеріне, оның ішінде дәстүрлі музыкалық өнеріне (жыр, терме, толғау, дастан, ән, т.б.) дұрыс көзқараспен қарайтын жеке адам тәрбиелеу болып табылатын болса, оқушының жеке тұлға болып қалыптасуына ықпалы сөзсіз.

Музыка өнерінің мақсаты - өскелең ұрпақты терең ұлттық өнер қазыналарымен сусындату, дүниежүзілік үздік музыка өнерінің шығармаларына баулу, олардың әсемдік пен эстетикалық көзқарасын кеңейте отырып, оған деген аялы қатынасын орнату. Көркем талғамын қалыптастыру, сұлулықпен әсемдік дүниесіне өз тарапынан ойлы пайымдауларын білдіруге тәрбиелеу.

Міне, осыған байланысты жеткіншектердің музыкалық тәрбиесі - әлеуметтік қоғам өмірінде маңызы арта түсуде.

Қоғам өмірінде жеткіншектердің музыкалық тәрбиесі мен білім алуында халықтың мәдени мұрасының, кәсіби музыка үлгілерінің рөлі ерекше.

Қазіргі бүгінгі қоғамда жеткіншектерді тәрбиенің мазмұнын халықтық ғасырлар бойы тарихи даму барысында жинаған өнер туындыларымен сапаландыру қажеттілігі туындайды.

Музыка - қоғамдық сананың формасы ретінде адамдардың эмоционалдық сезіміне тікелей ықпал етуші эстетикалық тәрбие құралы. Музыкалық шығармаларды аспаптарда ойнап үйрену, орындау жеке тұлғаның эстетикалық, эмоционалды-сезімдік, құндылықты сана-сезімін дамытып, қалыптастырады, әсемдікті қабылдап, сезінуге талпындырады. Ол эстетикалық тәрбиенің басты мақсаты болып табылатын жеке тұлғаның эстетикалық талғамын, эстетикалық идеалын қалыптастырады, болмыстағы құбылыстар

мен өнер туындыларындағы әсемдікті саналы түрде қабылдай білуге үйретеді және өздік шығарымпаздық қабілеттерін дамытады.

Музыкалық шығармаларда өмір құбылыстарының сан қырлы бейнеленуі, поэзия мен музыканың өзара байланыста болып, бірін-бірі толықтыра келуі бала жанына жағымды ықпал етеді. Рухани қазынаның мөлдір бастау-бұлағынан жас кезінен нәр ала білген бала адамгершілік асыл қасиеттерді бойына сіңіріп өседі. Сөйтіп, қоғамдық, педагогикалық маңызы жоғары адамгершілік тәрбие мақсаттарын жүзеге асыруға қолайлы жағдай туындайды.

Мектепте жүргізілетін музыка пәні қоғамның әлеуметтік сұранысына жауап бере отырып, оқушыларды қоршаған ортада болып жатқан түрлі құбылыстардың шын бейнесін танып білудегі ой-өрісін байытып, дүниетанымын кеңейтеді.

Мектептің музыка пәні – білім мен тәрбие беру не ісіндегі маңызды саланың бірі. Сондықтан жалпы сабақтың дәстүрлі, дәстүрлі емес, сайыс, ойын, кіріктірілген сабақ, саяхат аралас сабақ түрлерін жиі өткізу әдетке айналғаны жөн. Заман талабына сай оқытудың жаңа технологиясын игере отырып, пән аралық байланысқа көңіл бөлген жөн.

Кез келген сабақтың мазмұнды өтуі оның негізгі тірегі оқу бағдарламасы екені белгілі. Оқыту, тәрбиелеу, дамыту бірлігі ретіндегі музыкалық өнер-тұлғаның музыкалық мәдениетін қалыптастырудағы музыкалық білім. Оқушылар тұлғасының психологиялық қасиеттерінің ерекшеліктерін ескере отырып, мінез-құлық пен қарым-қатынас нормаларын меңгеруде адамгершілік түсінігін, музыкалық талғамын, ұғымын, пікірін, бағалауын және өзін-өзі бағалауын қалыптастыру болып табылады.

Музыкамен шұғылдану барысында еңбек тәрбиесі міндеттері жүзеге асырылып отырады. Бір жағынан, тыңдалатын музыкалық шығармаларды қабылдау, есте сақтау қабілеттері дамытылса, екінші жағынан, ән салған кездегі дауыс аппаратының іс-қимылы немесе музыкалық-ырғақтық қозғалыстар жасау сияқты еңбек процестері жүріп жатады. Бұндай іс-әрекеттер өз кезегінде оқушылардың ынта-ықыласымен еңбектенуін, тәртіптілігін, іске деген жауапкершілікті қарым-қатынасын талап етеді, әрі тиянақтылықпен еңбек ету іскерліктерін қалыптастырады.

№ F00034 13.04.2025 ж

**Тарих сабағында тиімді оқыту мен оқудағы
жаңа әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып,
оқушылардың білім сапасын арттыру**

СИКИБАЕВА ШОЛПАН КУЗАИРОВНА

*Алматы қаласы ,
Жетісу ауданы, №2 ЖББМ
Тарих пәнінің мұғалімі*

Мұғалім қызметіндегі маңызды дүние – жекелеген оқушылардың тақырыпты қабылдау ерекшеліктерін, оқушылардың түсінігін жетілдіру немесе жақсарту мақсатында олармен жұмыс жүргізу қажеттігін ұғынуы, сондай – ақ кейбір оқушылардың тақырыпты өзіне оңтайлы бірегей тәсілдермен меңгеретіндігін жете түсіну.

Білімді және тәрбиелі, дүниетанымы кең , ұшқыр ойлы ұрпақ тәрбиелеу үшін — тиімді оқыту мен оқудағы теорияны сабақ үдерісінің негізгі көзіне айналдыру қажет. Осы бағытта білім беру ұйымдарының алдындағы мақсат — мұғалімдер тәжірибесін үнемі жетілдіру және бағалау. Жаңа әдіс – тәсілдердің практикалық қолданысын кеңейту, дамыту болып табылады.

Ол үшін жергілікті және облыстық білім беру ұйымдары педагог кадрлардың ізденісі бағытындағы тәжірибе алмасу шараларының формаларын жетілдіріп отыруы қажет. Ұстаздар қауымының республикалық және өңірлік тәжірибе алмасуы үнемі болуы шарт.

Алдымызда тұрған міндеттеріміз мынадай :

- оқушының өзіндік және жеке ойлауын қалыптастыру
- оқушының шығармашылық таланттарын жан –жақты ашып көрсету
- оқушының сыни тұрғыдан ойлау қабілетін дамыту
- тарих сабағында оқушының белсенділігін арттыру
- оқушылардың танымдық белсенділігін ынталандыру.
- оқушылардың ғылыми білім, іскерлік дағдыларды меңгеруіне керекті оқу-танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру.
- ақыл-ойды, ұғымталдықты, қабілетті, дарындылықты дамыту.

Оқушылардың жас ерекшеліктері мен деңгейіне сай оқу мазмұны мен әдісін таңдау болып табылады

Өзара оқыту (жұптық оқыту) — оқушылар тұрақты жұпта немесе құрамы өзгертін жұпта жұмыс істейді де, қандай да бір мәселені бір-біріне түсіндіріп, өз тақырыптарын қорғап, жолдасының жұмысының нәтижесін бағалайды. Сындарлы оқытуда оқушы өз бетінше білім алуды ұйымдастырады, сын тұрғысынан нақты, мақсатты шешім қабылдауға үйренеді, оқушылар кез-келген сұраққа өмірден мысал келтіре отырып салыстырып жауап береді. Сындарлы оқытудағы негізгі білім беру бағыты топпен жұмыс жасау арқылы жүргізіледі.

Тиімді оқыту мен оқудағы 7 модульді ықпалдастыра отырып, әрбір сабағымда жаңа әдіс -тәсілдерді пайдалана жоспарлаймын. Сындарлы оқыту тәсілдері — оқушы шығармашылығы мен дүние- танымын дамытудың көзі. Жаңа әдіс –тәсілдерді тиімді пайдалана білу -оқушы шығармашылығы мен дүниетанымын кеңейтудің негізі.

Осы технологияларды қолдана отырып, шығармашылық іс-әрекет талаптарын орындау мақсатында, оқушылардың қызығушылықтарын арттыру мақсатында бағдарламадағы мәтіндерге сәйкес деңгейлік, шығармашылық тапсырмаларды алып, практика жүзінде қолданып, мынадай тұжырымдар жасадым:

— оқушылардың шығармашылық дербестігін дамыту арқылы оның жеке тұлғасын қалыптастыруға болады;

— қызығушылық іс-әрекет түрлері төменнен жоғары қарай, кезекті түрде, белгілі бір ретпен, жүйемен жүргізілуі нәтижесінде шығармашылығы дамиды;

— қызығушылық іс-әрекетті дұрыс ұйымдастыру біліктері мен ізденімпаздықтың қалыптасуы оқушыларды шығармашылыққа баулиды;

— оқушыларды танымдық тапсырмаларды орындау мүмкіндіктеріне қарай топтарға бөліп, сәйкес жұмыс түрлерін таңдап, жүйелі жұмыс жүргізудің маңызы зор;

— қызығушылық іс-әрекетте дәстүрлі емес әдіс–амалдар пайдалану интеллектуалдық қабілеттерін дамытып, оқу–танымдық және ғылыми ізденістер жасауға талаптандырады. Тәжірибе көрсеткендей күнделікті сабағыма қарағанда жаңа -әдіс тәсілдерді пайдалана өткен сабағымдағы оқушының белсенді іс -әрекетін, қызығушылығын байқадым.

Тарих сабағында оқушы шығармашылығын дамыту тарихи көркем әдебиеттерге жол сілтеу болып табылады. Қазіргі таңда ғылыми негізде және жаңа зерттеушілік бағытта құрастырылған электронды оқулықтарды тиімді пайдалану оқушының пәнге қызығушылығына жол ашады.

Мен осы бағытта өз қолданысымдағы тақырыптық бірнеше электронды оқулықтарды- «Таңбалы Тамғалы» ,«Қазақстандағы ауыл шаруашылығын ұжымдастыру», «Қазақстандағы индустрияландыру », «Зиялы қауымды жаппай қудалау», «Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақстан» тағы басқаларын атап көрсеткім келеді. «Робин раунд» әдісі бойынша сыныптағы оқушылар бір – бірін қайталамай сабақ мазмұнына сай пікірін айтып сабақты қорытындылай алады . «Елес жетелеу», «Автор орындығы», «Ассоциация» әдістері, диалогтік оқыту әдістері оқушылардың өз пікірін еркін айтуына мүмкіндік туғызары анық. Сонымен бірге тарихи оқиғалар мен тарихи тұлғаларға, олардың ой-пікірлеріне, көзқарастарына, атқарған еңбектеріне сын тұрғысынан баға беруге дағдыланады.

Тарих сабағында АКТ –ны пайдаланудың тиімді және практикалық қолданыста өте қолайлы.

Қазір білім беру саласында түрлі технологиялар енгізілуде, бірақ олардың ішінде қажеттілігін таңдап, сабақтың әр кезеңінде тиімді қолдану — басты талап. Мәселе технологияларды кеңінен пайдалану емес, мәселе – тұлғаны нәтижеге бағыттай білім беруде. Сондықтан тарих сабақтарында көрнекілік әдісі мен техникалық құралдарды қолдана білу мұғалім алдында тұрған бірден-бір міндет.

Сабақта жаңа технологияларды, техникалық құралдарды жан жақты қолдану, сабаққа керекті материалды ақпараттық кеңістіктен іздеу, мұғалімнің жұмысын жеңілдетіп, оның уақытын үнемдейді, жаңа ақпарат түрі көбейіп, оқушылардың қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді.

Электрондық оқулықтарды сабақта пайдалану кезінде оқушылар бұрын алған білімдерін кеңейтіп, өз бетімен шығармашылық тапсырмалар орындайды. Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, Он-лайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болу тиіс.

Мен өз тәжірибемде ғаламтордан тақырыптық бейне көріністер алып талдау жұмыстарына үлкен мән беремін. Осы арқылы оқушылардың тарихи түсініктері бір жерде ғана тоқталып қалмайды.

Бүгінгі күні республикамызда білім беру жүйесінің түбегейлі өзгеріске ұшырауы анықталғаны баршамызға аян. Оның негізгі факторы жаһандану үрдісіндегі білім беру саласында жаңа модельдердің дүниеге келуі, білім беру үрдісінің ақпараттандырылуы болып табылады.

Ақпараттық және педагогикалық технологиялар негізінде мұғалімнің рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік туды, мұғалім тек қана білімді алып жүруші ғана емес, сонымен қатар оқушының өзіндік шығармашылық жұмысының жетекшісі және бағыт берушісі болып анықталды.

Осыған орай сабақ беру үрдісінде қазіргі күннің, яғни инновациялық әдістерді оқытудың интерактивті оқыту моделі болып табылады.

«Ұстазы жақсының ұстамы жақсы» — деген бүгінгі тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі біз тәрбиелеп отырған жас ұрпақтың меңгерген біліміне, алған тәжірибесіне байланысты екеніне еш күмәнім жоқ. Оқушылардың танымдық көзқарасын байыту ақыл-ой қабілетін жетілдіру, өзіндік ойлау және өмірлік ұстанымын қалыптастыру мұғалімнің шеберлігіне, шығармашылық қабілетіне байланысты.

Ұлы ойшыл Уильям Уорд « Жай мұғалім – хабарлайды . Жақсы мұғалім - түсіндіреді. Керемет мұғалім –көрсетеді . Ұлы мұғалім – шабыттандырады» деген екен. Сондықтан ХХІ ғасыр мұғалімі жан-жақты болуы заңды деп ойлаймын. Оқыта отырып тәрбиелеу-қазіргі заман мұғалімінен талап етілетін басты мәселе.

«Ел мен елді теңестіретін — білім» екенін біз ұлағатты ұстаздар бір сәт естен шығармауымыз керек деп ойлаймын.

18.04.2025 ж № F00038

Ұ дыбысы және әрпі

СЫЗДЫКОВА ТОЛКЫН АХМЕДИЯРОВНА

Жамбыл облысы, Талас ауданы, Қаратау қаласы

№4 "Үміт" арнайы мектеп-интернаты

Дефектолог-ұстаз

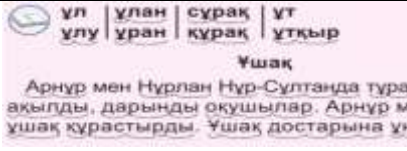
Педагогтің тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда)	Сыздыкова Т	
Күні:	11.03.2025 ж	
Сынып: 1 «А»	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы	Ұ дыбысы және әрпі	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	- қазақ тіліндегі жұп дыбыстардың (а-ә, о-ө, ұ-ү, ы-і, л-р, н-ң, с-з, с-ш, ж-ш, п-б, к-қ, г-ғ) ерекшеліктерін тану, өзге тілден енген сөздерде кездесетін дыбыстарды дұрыс айтуға үйрету; - көркем жазу нормаларын сақтай отырып, әріп элементтерін, бас және кіші әріптерді, буын, сөз, сөйлемді және оларды байланыстыра жазу;	
Сабақтың мақсаты	қазақ тіліндегі дыбыстардың (ұ-ү) ерекшеліктерін тануды, өзге тілден енген сөздерде кездесетін дыбыстарды дұрыс айтуға, көркем жазу нормаларын сақтай отырып, әріп элементтерін, бас және кіші әріптерді, буын, сөз, сөйлемді және оларды байланыстыра жазуды үйренесің.	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурс тар
Сабақтың басы 7 мин	Ұйымдастыру кезеңі -Оқу құралдарын түгендеу Қызығушылықты ояту (ынталандыру) әдісі «Алфавит» Оқушылар әрқайсысы алфавиттің бір-бір әрпін алып, өздеріне түскен әріпке сәйкес сөздерді айтып шығады.	Оқушылар арнайы педагогпен амандасады. Оқу құралдарын түгендейді. Оқушылар тапсырманы орындайды.	Ауызша мадақтама айту: Жарайсың! Тамаша! Сенің қолыңнан келеді! Керемет!	Жұмыс дәптері, қалам, түрлі-түсті қарындаш
Сабақтың ортасы 35 мин	Жаңа сабақ тақырыбын таныстыру: «Ұ дыбысы және әрпі» Сабақ мақсатын хабарлау: Бүгінгі сабақта қазақ тіліндегі дыбыстардың (ұ-ү) ерекшеліктерін тануды, өзге тілден енген сөздерде кездесетін дыбыстарды дұрыс айтуға, көркем жазу нормаларын сақтай отырып, әріп элементтерін, бас және кіші әріптерді, буын, сөз, сөйлемді және оларды байланыстыра жазуды үйренетін боласыңдар.	Оқушылар сабақтың тақырыбы және мақсатымен танысады. Жаңа тақырып бойынша, қажетті мәліметтерді естеріне сақтайды.	Жарайсың!	

	Жаңаны ашу - Ұ дыбысын айтамыз: Ұ-ҰҰҰ. - Ұ дыбысы дауысты дыбыс. Дауыс дыбыстарды түсімен белгілейміз. - Ұ дыбысын ауада жазамыз. Бұл Ұ дыбысының таңбалануы ҰҰ әрпі болады. ҰҰ әрпінің жазылуын есіңе сақта! https://www.youtube.com/watch?v=q6Q9ut2iKxo&t=5s <i>«Дыбысты естиміз, әріпті көреміз және жазамыз».</i> Арнайы педагог: ендеше жаңа ақпаратты пайдаланып тапсырмаларды орындап көреміз.			
	Жаңаны қолдану әдісі 1-тапсырма. Сурет мазмұны бойынша әңгіме құра. 1.Сұрақ қою және	1. Оқушылар сюжетті сурет бойынша әңгіме құрайды: «Арман мен Марат шеберханада ұшақ жасады. Ұшақтары өте	Тама ша!	

оқушылар жауабының дұрыс және толық болуын қадағалау: – Бұл қай жер? – Бұл – шеберхана. □ Арман мен Марат не жасады? □ Арман мен Марат ұшақ жасады. ■ Ұшақ қандай? ■ Ұшақтары өте әдемі. ә) Сұраққа жауап болған сөйлемдерден әңгіме құрау: Бұл – шеберхана. Арман мен Марат ұшақ жасады. Ұшақ әдемі. 2. Әңгіменің неше сөйлемнен тұратынын анықтау. 3. Қажетті сөйлемді (Арман мен Марат ұшақ жасады.) бөліп алып, оны сөздерге (Арман, Марат, ұшақ, жасады) ажырату. Сөйлемдегі сөз санын анықтау. 4. Өтілетін жаңа дыбысы бар «ұшақ» сөзін бөліп алып, дыбыстық талдау жасау. 5. Сөзді буынға бөліп, жаңа дыбыстың орнын анықтау: ұ-шақ. 6. «Ұ ұ» дыбысының айтылу ерекшелігімен танысу.	әдемі болды. Шынайы ұшаққа ұқсайды». 2. Әңгіме құрамындағы сөйлемдер санын анықтайды. 3. «Арман мен Марат шеберханада ұшақ жасады» сөйлемінде неше сөз бар екенін анықтайды. 4. Өтілетін жаңа дыбысы бар «ұ-шақ» сөзіне дыбыстық талдау жасайды: алдымен «ұ-шақ» деп буынға бөледі. 5. «Ұшақ» сөзінде қай дыбыс созылмай айтылып тұрғанын табады. 6. «Ұ ұ» дыбысының айтылу ерекшелігімен танысады.			
2-тапсырма. Дыбыстық жинақтау дағдысын дамыту жұмысы	1. Әр буындағы дыбыстарды тұтастырып, «бір дыбыс» сияқты қосып, яғни	Сенің қолыңнан келеді!		

	 Берілген сөздер мен мәтінді арнайы педагог оқушылармен бірге буындап, тұтас оқиды. 2. «Ұ ұ» дыбысының сөздегі орнын (сөз алдында, ортасында) оқушылардың өздіктерінен табуына мүмкіндік жасауы. 3. Сөз мағынасымен жұмысты берілген сөздермен ұйымдастыру. Алдына (сұрақ – құрақ), ортасына (ұлан – ұран), соңына (ұл – ұлу, ұт – ұтқыр).	дауыссыздан дауыстыға қарай және дауыстымен үндестіріп оқиды. 2. Буындарды жеке тұтас сөздегі айтылуымен оқиды. Әрбір дыбысты естіп, әріпті көріп, өздігінен саналы оқиды. 3. Ұлу, құрақ, ұлан, ұран сөздерінің түсіндірмесін тауып оқиды.		
	3-тапсырма. Жазылым 1. «Ұұ» әрпінің таңбалануына назар аудар. 2. «Ұұ» әрпін тақтаға жазып көрсету. 3. «Ұұ» әрпін ауада жазып көрсету. Жазу дәптерімен жұмысты ұйымдастыру. 	Оқушылар жазу дәптеріндегі тапсырмаларды орындайды: сызықтарды бастырып жазу арқылы Ұұ әрпінің бас және кіші әрпін жазады.	Керемет!	
	4-тапсырма. Қай сурет атауы дыбыс сызбасына сәйкес келетінін анықта.	Оқушылар дыбыс сызбасына сәйкес келетін	Тамаша!	

	 Бұлбұл, құр, ұлу сөздерінің бірімен сөйлем құра. <i>Бүгінгі сабақта қазақ тіліндегі дыбыстардың (ұ-ү) ерекшеліктерін тануды, өзге тілден енген сөздерде кездесетін дыбыстарды дұрыс айтуға, көркем жазу нормаларын сақтай отырып, әріп элементтерін, бас және кіші әріптерді, буын, сөз, сөйлемді және оларды байланыстыра жазуды үйрендіңдер.</i>	суретті анықтайды: бұлбұл. Оқушылар бұлбұл, құр, ұлу сөздерінің бірімен сөйлем құрайды.		
Саб ақтың соңы 3 мин	«Тазалық» ойыны. Жол сөмкесі – бүгінгі сабақ маған ұнады, маған қажет. Еттартқыш – бүгінгі сабақты әлі де жетілдіруім керек, көп нәрсені түсінбедім. Қоқыс жәшігі – бүгінгі сабақ маған ұнамады, қажет емес.	Оқушылар тақтадағы суреттерге стикерлерін жабыстырады. Онда мына суреттер салынған:		«Тазалық» ойыны <i>Кері байланыс</i>
Үй тапсырмасы	Жаңылтпашты жатта. Түйе маған шұбат берді, Шұбат маған қуат берді.	Оқушылар үй тапсырмасын орындайды.	Жарайсың!	

Табиғат құбылысы

ҚАРАТАЕВА НАГИМА ДУКЕНБАЕВНА
Жамбыл облысы, Талас ауданы Есейхан ауылы
30

«Қаратау орта мектебі» Бастауыш сынып мұғалімі

Білім беру ұйымының атауы		
Пәні:	Әдебиеттік оқу Алматыкітап	
Бөлім:	Қоршаған орта	
Педагогтің аты-жөні:		
Күні:		
Сынып: 2	Қатысушы лар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	№88 сабақ. Табиғат құбылысы	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	2.1.1.1 - шығарманың мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру 2.2.2.1-мұғалім көмегімен қарапайым және нақтылау сұрақтарын қою және оның жауабын шығармадан таба білу	
Сабақтың мақсаты	шығарманың мазмұны бойынша сұрақтарға жауап берумұғалім көмегімен қарапайым және нақтылау сұрақтарын қою және оның жауабын шығармадан таба білу	
Құндылықтар: Сәуір айы: ЕҢБЕКҚОРЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІБИ БІЛІКТІЛІК	Сабақ құндылығы: ТӘУЕЛСІЗДІК ЖӘНЕ ОТАНШЫЛДЫҚ Апта дәйексөзі:	
Сабақтың барысы		

Сабақтың кезеңдері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
--------------------	--------------------	------------------	---------	-----------

Сабақтың басы 10 мин	Ұйымдастыру кезеңі Психологиялық ахуал қалыптастыру Оқушылардың назарын сабаққа аудару Ұй тапсырма Еліміздегі қорықтар туралы мәлімет жина	Оқушылардың назарын сабаққа аудару Ұй тапсырма Оқиды	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Қорықтар туралы мәлімет жинайды-16
Сабақтың ортасы 25мин	Жаңа сабақ ФС тапсырма 1-тапсырма «Оқу мен жазуға даярлық» әдісі Суретке қарап, түсінгенін бойынша әңгіме құра.	Сурет бойынша әңгіме құрайды	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Сурет бойынша әңгіме құрайды-16
2-тапсырма «Мәнерлеп оқы» әдісі Балалар	Мәнерлеп оқиды	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Өлеңді мәнерлеп	

«Құйын» өлеңін тізбектеп оқиды. Оқыған өлең мазмұнын топта талдап, мазмұнын топта баянда. Құйын туралы әңгіме құра. Оқылған	Мәтінмен жұмыс жасайды	оқиды -16 Құйын туралы әңгіме құрайды-16 Өлең мен өзі құраған әңгімені салыстырады- 16
---	------------------------	---

өлеңді өзін құраған әңгімемен салыстыр.			
ЕБҚ және ЕҚБ Жеке жұмыс 3- тапсырма« Ойл ан » айдары Төменд егі сұраққа жауап бер.– <i>Көршінің ауласының</i>	Сұраққа жауап береді	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Сұраққа жауап береді- 16	Оқулық

<i>шашылып жатқанына кім (не) кінәлі?</i>			
4-тапсырма Дәптермен жұмыс Жұмбақты көшіріп жазып,шешу ін тап Жөпті жапырып,құ мды сапырып, Қоқысты үйіріп, әкеткен не шүйіріп?(құйын)	Дәптерме н жұмыс жасайды	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Жұмбақты жазады-16 Жұмбақтың шешуін табады- 16	Дәптер
Құндылық мақсаты: Туған елге деген сүйіспеншіл ігін білдіре алу Топтық жұмыс 5- тапсырма« Білгенің жөн » айдары Су бетінде қалқыған	Топтық жұмыс жасайды	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Өз ойын топта талқылайды -16	

қалдықтард ың зияны туралы	
----------------------------	--

топта ақылдаса отырып, түсінгенің бойынша өз ойыңды әңгімеле. Экология – адамдардың, жануарлар мен өсімдіктердің қоршаған ортамен байланысын зерттейтін ғылым. Эколог – қоршаған ортаны қорғаумен айналысатын маман.			
«Қорытындыла» айдары Соңғы шумақты	Өз ойын жеткізеді	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Кейіпкерге ақыл кеңесін айтады-1б	Оқулық

оқы: <i>Тап-таза еді баста үйім, Мен сыпырып тұрмасам да. Әкетер ме басқа құйын, Әлде өзім жинасам ба?</i> Осы сұраққа жауап беріп, кейіпкер балаға ақыл-кеңесінді айт			
Сабақтың соңы 10 мин	Үйге тапсырма Құйын өлеңін жаттап ал. Кері байланыс	Үй тапсырма сын алады Кері байланыс жасайды	ҚБ: 1-10 балл Дескриптор: Өлеңді жаттап келеді-1б

06.05.2025 ж № F00041

Математика еліне саяхат

ДҮТБАЕВА МӨЛДІР ЖАҚЫПБЕКҚЫЗЫ
ШҚО, Зайсан ауданы, «Еңлік» бөбекжайы» КМҚК
Тәрбиеші. Педагог-сарапшы

Ұйымдастырылған оқу қызметінің технологиялық картасы

Білім беру саласы: «Таным»

Бөлімдер: ҚМҰҚ

Мақсаты:

Білімділік: Балалардың математикалық білім қабілеттерін тексеру, алған білімдерін пысықтау.

Дамытушылық: Ой-өрісін кеңейту, логикалық ойлау қабілеттерін дамыту, ойын арқылы ойлау қабілеттерін арттыру.

Тәрбиелік: ұжымшылдыққа, белсенділікке және тұлға етіп қалыптастыруға тәрбиелеу.

Әдіс - тәсілдер: сұрақ - жауап, көркем сөз, т.б.

Көрнекілігі: презентация, тапсырмалар, логикалық сұрақтар.

Оқыту әдісі: көрсету, түсіндіру, қайталану.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиешінің әрекеті	Балалардың әрекеті
Ынталандыру-оютушы	Амандасу. "Телефон" ойыны. -Балалар, оқу қызметімізді бастамас бұрын сендерге "Телефон" ойының ұсынамын. -Ең алдымен өзімді таныстырып кетейін. -Мен Айгерім Раисқызы. -Телефон тұтқасын келесі балаға ұсынамын. -Сенің атын кім? -Жасын нешеде? -Тамаша! Жарайсың! -Балалар, мен сендерді математика еліне қонаққа шақырамын!	-Балалар қойылған сұрақтарға жауап береді.
Ұйымдастырушы-іздеуші.	-Балалар, математика еліне жету үшін бізге қандай көлік қажет екен? -Дұрыс. -Автобусқа билет алу үшін бізге мынандай тапсырманы орындау қажет. 1-тапсырма: "Адасқан сандар"	-Автобус. Балалар реттік санайды. -1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 -Балалар тапсырманы

	Шарты: Адасқан сандарды тауып ретік санау. -Жарайсындар! -Сапарымызды бастайық! Алдымыздан шыққан жол белгілерін айта отырайық. -Егерде біз тура жүру жол белгісін көрсек аяғымызды жерге топылдатайық. -Егер біз оң жаққа бұрылу жол белгісін көрсек оң жақ қолымызды көтерейік. -Егер біз сол жаққа бұрылу жол белгісін көрсек онда біз сол жақ қолымызды көтерейік. -Егер біз СТОП белгісін көрсек онда қолымызды шапалақтатайық. -Тамаша! Балалар қарандаршы математика елі қандай тамаша. -Сендерге ұнайдыма? -Балалар ағашта неше сауысқан отыр екен? -Тотықұстар нешеу? -Балалар, математика елінің білімді үкісі бізге бірнеше жұмбақтар жасырыпты? Жұмбақтар: Екі дөңгелегі, екі басқышы бар, Бір орындық, екі мүйізі бар. Ол не? Үш көзінде жалын - от, Ал бірақ та жаны жоқ. Кезекпенен ашылар, Кезекпенен жабылар. -Балалар, қазір жылдың қай мезгілі? Күз мезгілінде неше ай бар? 2 - тапсырма Қандай затқа ұқсас. Заттардың пішінің геометриялық	мүқият орындауға тырысады. -Балалар жауабы. -2 сауысқан. -3 тотықұс. - Велосипед -Бағдаршам Күз. 3 ай бар. Қыркүйек, қазан, қараша. Балалар заттарды пішіндерге сәйкестендіреді. Балалар шаршы пішінің тауып, нешінші тұрғаның анықтаулары керек. -Жоғарыда бал, төменде ара орналасқан. -Гүлдің оң жағында
--	--	---

	пішіндермен сәйкестендіру. Балалар кһріп тұрған пішінге қандай заттар ұқсайды? 3- тапсырма Шаршы пішінің өзге пішіндердің арасынан табу. 4- тапсырма "Кеңістікті бағдарлау" -Қонжықтың жоғары, төмен жағында не орналасқан? -Гүлдің оң, сол жағында не орналасқан?	көбелек, сол жағында ара орналасқан.
Рефлексивті-түзетуші	Балалар, бүгін біз қайда бардық? Не білдік? Балаларды мақтап, мадақтау!	Балалар тәрбиеші қойған сұрақтарға толық жауап береді.

Күтілетін нәтиже:

Нені білу керек: Балалар пішіндерді ажырата білу керек.

Нені игереді: Жұмбақтарға сұрақтарға толық сөйлеммен, нақты жауап беруді меңгерді.

Нені білді: тапсырмаларды түсініп, оны өз бетінше орындауды біледі.

МАЗМҰНЫ

- АХМЕТОВА АЙГУЛЬ МАКСУТОВНА
- АШИМОВ ҚАНАТ АДІЛХАНОВИЧ

- СИКИБАЕВА ШОЛПАН КУЗАИРОВНА
- СЫЗДЫКОВА ТОЛКЫН АХМЕДИЯРОВНА
- ҚАРАТАЕВА НАГИМА ДУКЕНБАЕВНА
- ДҮТБАЕВА МӨЛДІР ЖАҚЫПБЕКҚЫЗЫ